

Kävelyn, pyöräilyn ja liikenneturvallisuuden edistäminen maankäytössä - KÄPYLI

Hankkeen loppuraportti



Sisällysluettelo

■ Hankkeen yleisesittely.....	3
■ Suunnitelmien auditoinnit ja auditoinnin tavoitteet.....	4
■ Auditoidut suunnitelmat.....	5
■ Yleisiä huomioita auditoinneista.....	6
■ Kyselyn tulokset.....	7
■ Auditointiprosessi.....	12
■ Auditoinnin muistilista.....	13
■ Koulutukset.....	14
■ Koulutuksesta saatu palaute.....	15
■ Yhteenveto hankkeesta.....	16



Hankkeen yleisesittely

- Tavoite on lisätä ihmisten osaamista kävelyn, pyöräilyn ja liikenneturvallisuuden huomioimisesta maankäytön suunnittelussa.
 - Tietoisuuden lisääminen
- Työn sisältö
 - Auditointiprosessin kehittäminen ja liittäminen osaksi olemassa olevia toimintatapoja
 - ”Auditoijan muistilista”
 - Koulutusta Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY –keskuksen alueen kuntiin
- Alkuperäinen suunniteltu hankeaikataulu oli 11/2019-05/2020. Koronasta johtuen hankkeen kesto piteni. Hanke valmistui loppuvuona 2020.



Suunnitelmien auditoinnit ja auditoinnin tavoitteet

- Suunnitelmien auditoinnilla tarkoitetaan suunnitelmien järjestelmällistä tarkastusta niin, että kävely, pyöräily sekä liikenneturvallisuus on huomioitu nykyisten suunnitteluohjeiden ja hyvin suunnittelu käytänteiden mukaisesti.
- Suunnitelmien auditointien tavoite on
 - Tuottaa asukkaille ja tielläliikkuville laadukkaampaa elinympäristöä.
 - Lisätä suunnittelijoiden tietoisuutta kävelyn, pyöräilyn ja liikenneturvallisuuden konkreettisista edistämistavoitteista ja –mahdollisuuksista.
 - Esittää edistämisideat suunnittelun varhaisessa vaiheessa ja olla ”toiset silmät”, koska esitettyjen parannusideoiden kustannusvaikutus toteutukseen parhaimmillaan olematon!



Auditoidut suunnitelmat

- Työn aikana auditointiin:
 - Yleiskaava
 - 1 kpl yleiskaavan OAS
 - 1 kpl yleiskaavan ehdotus
 - Asemakaava
 - 2 kpl asemankaavan luonnos
 - 1 kpl asemankaavan ehdotus
 - 5 kpl valmis asemakaava
 - Tie/katusuunnitelmat:
 - 1 kpl tiesuunnitelma
 - 4 kpl rakennussuunnitelma

- Määrät kaupungeittain/kunnittain:
 - Kajaani ja Rovaniemi 6 kpl
 - Ylivieska 2 kpl
 - Simo 2 kpl

- Auditointia kirjasi kommentit suoraan dokumentteihin.



Yleisiä huomioita auditoinneista

- Liikenneväylien yleissuunnittelu
 - Ainakin pää- ja kokoojakatujen sekä kävelyn ja pyöräilyn pää- ja aluereittien osalta olisi hyvä esittää liikenteen yleissuunnitelmassa katuratkaisut asemakaavan pohjalla, jotta voidaan varmistua hyvistä olosuhteista.
- Kävelyn ja pyöräilyverkon hahmottaminen tärkeää.
 - Jatkuvan ja selkeän kävelyn ja pyöräilyolosuhteiden takaamiseksi olisi hyvä jos kaavaselostuksessa tuotaisiin esille koko kaupungin/kunnan, tai ainakin riittävän laajan osa-alueen, jalankulun ja pyöräilyn pää- ja alueverkko. Verkkoon kytkeytyvät mm. katujen risteysjärjestelyt, erityisesti alikulut, ja väylien suuntautuminen/tilavaraukset.
 - Tilaa vaativat kohteet olisi mietittävä jo kaavavaiheessa.
 - Tämä pätee niin yleis- kuin asemakaavoissa, mutta erityisen tärkeää pienissä asemakaavoissa.
 - Kannattaa miettiä miten kävelijät ja pyöräilijät liikkuvat alueella, jotta liikkuminen olisi sujuvaa ja turvallista.
- Pyöräpysäköinnin määrä tai sen laatutasoon pitäisi määrittellä asemakaavoissa.



Kyselyn tulokset

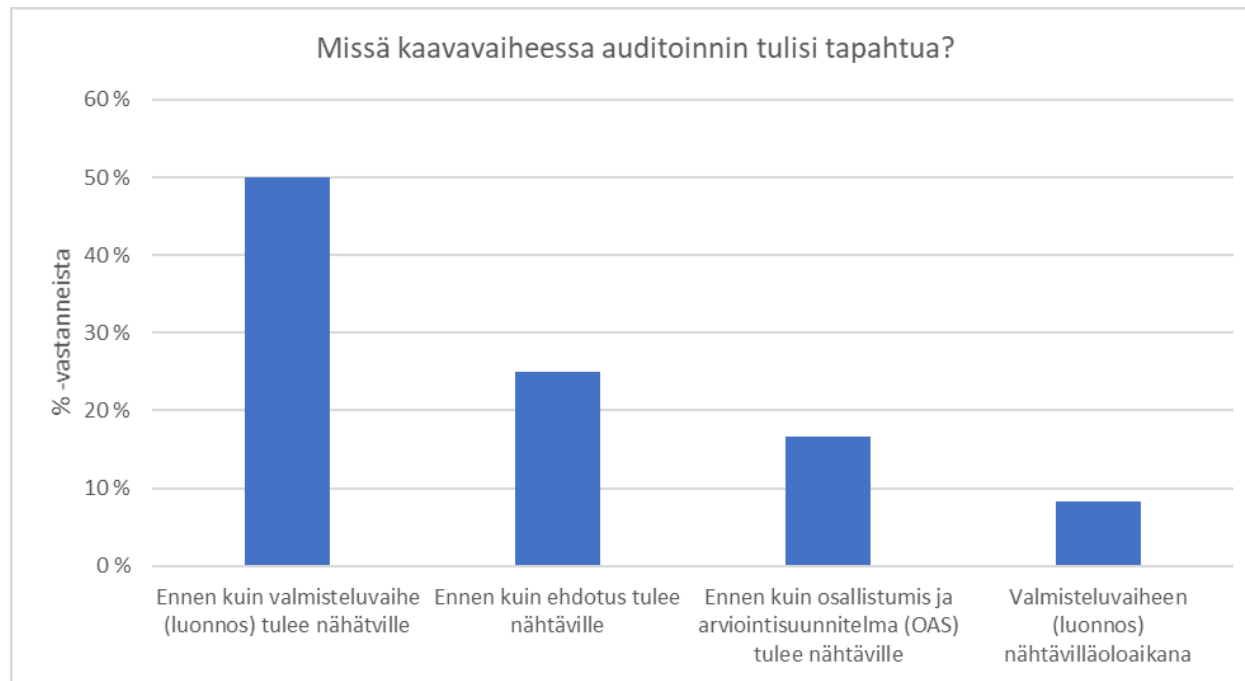
- Kysely oli avoinna 14.1 – 10.2.2020
- Kysely lähetettiin projektissa mukana oleville kunnille, ELY-keskuksille sekä Liitoille ja heidän kaavoituksesta sekä teknisestä toimesta vastaaville henkilöille eli 33 henkilölle.
- Kyselyn vastasi 30 % kyselyn saaneista henkilöistä (n=10).
- Kyselyyn vastanneista:
 - 55 % tehtäväkuva liittyi maankäyttöön
 - 45 % tehtäväkuva liittyi liikenteeseen



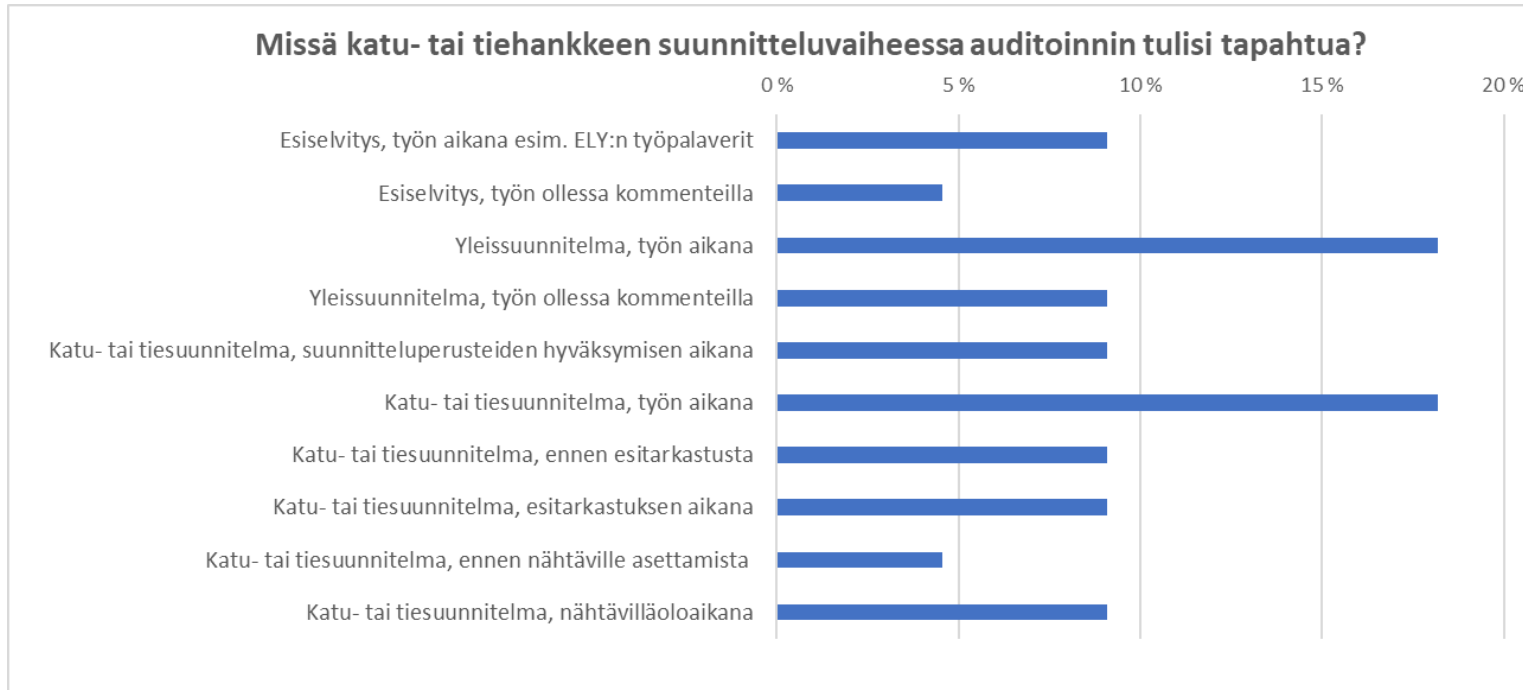
Kyselyn tulokset



Kyselyn tulokset



Kyselyn tulokset



- Vastaajista kenenkään mielestä auditoinnin ei tulisi tapahtua rakennussuunnitteluvaiheessa.



Kyselyn tulokset

- Yhteenveto avoimista vastauksista
 - Vuoropuhelua tulee lisätä maankäytön ja liikennepuolen välillä.
 - Turvallisuus näkökulmaa tulee huomioida paremmin kaavoissa sekä tie- ja katusuunnitelmissa.
 - Toisaalta kaavoituksella ei voida mennä kovinkaan yksityiskohtiin ja osa auditoinnista liittyy enemmän katu- ja tiesuunnitteluvaiheeseen ja niiden toteutukseen?
 - Kävelyn, pyöräilyn sekä liikenneturvallisuutta koskevat linjaukset voi tuoda esiin jo kaavojen/suunnitelmien tavoitteissa eli ennen kun työ on kunnolla käynnistynyt.
 - Auditoinnit ovat hyödyllisiä, koska "aina tulee jotain uutta". Tärkeää laadun tarkastusta.



Auditointiprosessi

- Auditointi pitää toteuttaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa
 - Kaavoissa auditoituva OAS sekä valmisteluvaiheen luonnos.
 - Tie- ja katu ympäristön parannushankkeissa auditoituva ainakin esiselvitykset, yleissuunnitelmat sekä katu- ja tiesuunnitelmat.
 - Auditointi tapahduttava ennen kun aineisto lähtee yleisesti nähtäville (ennen jo esitarkastusta).
- Auditoidun materiaalin saaminen on haastavaa jos erillinen prosessi siksi pitää sisällyttää nykyisiin prosesseihin.
 - Tarjouspyyntöihin sekä sopimuksissa huomioida
 - Muistilistoissa sekä asialistapohjissa huomioida
 - Liikenneturvallisuustoimijatyön hyödyntäminen auditoinneissa
- Auditointi nojaa aikaisemmin tehtyihin suunnitelmiin.
 - Kattavat lähtöaineistot (esim. pyöräverkkosuunnitelmat) pitää toimittaa auditoidulla.
 - Alueellinen tuntemus eduksi.



Auditoijan muistilista

- Hankkeen aikana laadittiin auditoijan muistilistat, joiden tarkoitus on yhdenmukaistaa eri auditoijien toimintaa eri tyyppisissä hankkeissa.
- Muistilistat laadittiin
 - Poliittisille ja strategisille asiakirjoille
 - Yleiskaavoille
 - Asemakaavoille
 - Tiesuunnitelmille
 - Katusuunnitelmille
 - Tontinkäyttösuunnitelmille
- Muistilistan laadinnassa huomioitiin työn aikana tehdyissä auditoinneissa tehdyt huomiot, kyselyistä nousseet kommentit ja työryhmän mielipiteet.
- Auditoijan muistilistat on esitetty liitteessä 1.

Kaavahankkeet	Yleiskaava		
	OAS		
	Tarkistettava asia	kyllä	ei
	Onko olemassa strategisia tavoitteita ja mittareita kestävien liikkumismuotojen kehittämiseen?		
	Onko kävelyn sidosryhmät huomioitu?		
	Onko pyöräilyn sidosryhmät huomioitu?		
	Luonnos		
	Tarkistettava asia	kyllä	ei
	Onko kestävät kulkumuodot huomioitu kaavassa?		
	Onko pyöräilyn pää- ja aluereitit huomioitu kaavassa?		
Edistääkö yleiskaava pyöräliikenteen pää- ja aluereittien toteutumista?			
Onko kävelyn yhteydet luontevat eri alueiden välillä?			
Onko pyöräliikenneyhteydet luontevat eri alueiden välillä?			
Onko kävelyn reiteissä reittipuutteita?			
Onko pyöräliikenneyhteyksissä reittipuutteita?			
Onko pyöräväylien hierarkia huomioitu kaavamerkinnoissa?			
Onko uusien pyöräväylien yhteystarpeet huomioitu kaavassa?			
Onko väylätyyppien periaatteita tai laatutavoitteita määritelty hierarkian mukaisesti?			
Onko pyöräpysäköinnin linjauksia määritelty?			
Onko katuverkon hierarkia määritelty?			
Onko yhdyskunta- ja palveluverkko suunniteltu kävelylle ja pyöräilylle sopivaksi?			
Onko kävely ympäristö viihtyisää ja esteetön?			
Onko pyöräily-ympäristö viihtyisää ja esteetön?			
Tukeeko maankäyttö joukkoliikenteen toteuttamista?			
Onko eritasoristeämisen tarpeet, kuten alikulut alustavasti huomioitu?			
Ehdotus			
Tarkistettava asia	kyllä	ei	
Onko tarvetta tehdä ulkopuolinen auditointi?			
Onko vaikutukset arvioitu liikenneturvallisuuden ja kestävä liikumisen osalta?			
Onko kaavan toteuttamisen vastuutahot ja mahdollisen vaiheittain toteuttamisen vaikutukset arvioitu?			
Täyttääkö kaavaehdotuksen ratkaisut liikenneturvallisuudelle asetetut tavoitteet			
Täyttääkö kaavaehdotuksen ratkaisut kävelylle asetetut tavoitteet?			
Täyttääkö kaavaehdotuksen ratkaisut pyöräilylle asetetut tavoitteet?			



Koulutukset

- Hankkeen aikana piti toteuttaa koulutuspäivä Rovaniemellä, Kajaanissa sekä Ylivieskassa. Koronasta johtuen koulutuksia ei voitu toteuttaa vaan koulutukset korvattiin kuudella infokahvilla.
- Infokahvien aikana linjoilla oli 19-26 henkilöä riippuen infokahvista. Yhteensä kuuntelijoita infokahveissa oli 129 henkilöä. Lisäksi tallenteita on katsottu, mutta tallenteiden katsojamäärästä ei ole tietoa.
- Infokahvit toteutettiin LiveTeams –sovelluksella.
- Infokahvit tallennettiin. Aineisto löytyy http://www.liikenneturvallisuus.info/fi/käpyli_2020/ -sivustolta.

Tervetuloa KÄPYLI infokahveille!

”Kävelyn, pyöräilyn ja liikenneturvallisuuden edistäminen maankäytössä” -hankkeen tiimoilta järjestetään kuusi ajankohtaisiin aiheisiin paneutuvia infokahveja. Infokahvit ovat noin 1-1,5 h mittaista webinaaria. Aiheet on esitetty tarkemmin alla. Myös linkit mitä kautta voitte osallistua webinaareihin on alla. Voitte vapaasti osallistua mihin tahdotte. Kutsua saa jakaa organisaatiossanne myös eteenpäin. Ennakoilmoittautumista ei webinaareihin vaadita. Webinaarit tullaan tallentamaan, jotta niitä voidaan kuunnella myös myöhemmin. Tallenteet tullaan jakamaan <http://www.liikenneturvallisuus.info/fi/> -sivuston kautta.

1. Muuttuvat lait ja ohjeet 29.9 klo. 14:00 – 15:30 Teams Live -linkki

- Lait muuttuivat – miten vaikuttaa suunnitteluun?
- Pyöräilyn suunnitteluohje päivittyä – tietoa tärkeimmistä muutoksista ja tärkeimmät linjaukset

Puhujina Johanna Vilkuna Kuntaliitosta ja Reijo Vaarala Ramboll Finland Oy:stä

2. Onnettomuuskehitys 1.10 9:00 –10:30 Teams Live -linkki

- Onnettomuustilastointi ja niiden kattavuus kuntien näkökulmasta
- Pyöräilyn turvallisuus – mitä oikeasti tavoitellaan?

Puhujina Noora Airaksinen Sitowisesta ja Juha Heltimo Ramboll Finland Oy:stä

3. Liikennympäristön suunnittelu 9.10 klo. 9:00-10:00 Teams Live -linkki

- Pyöräilyn ja kävelyn erottaminen ja turvalliset ylitysratkaisut
- Nopeusnäytöt
- Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden suunnittelu

Puhujina Minna Koukkula Sitowisesta ja Teemu Kinnunen Ramboll Finland Oy:stä

4. Vaikutusten arviointi 26.10 klo. 14:00-15:00 Teams Live -linkki

- Miksi vaikutusten arviointia tehdään?
- Ekologisten ja sosiaalisten vaikutusten arviointi

Puhujina Anne Herneoja, Katja Kaartinen ja Risto Haverinen Sitowisesta

5. Esteettömyys ympäristösuunnittelussa 30.10 klo. 9:00-10:00 Teams Live -linkki

- Esteettömästä ympäristöstä hyötyvät kaikki
- Mitä kaupunki voi tehdä? (Oulun kaupungin videotervehdys)

Puhujina Minna Nikula Ramboll Finland Oy:stä ja Jaana Solasvuo Oulun kaupungilta

6. Kaavoitus ja auditoinnit 6.11. klo. 9:00-10:00 Teams Live -linkki

- Mitä kaavoittaja voi tehdä kävelyn, pyöräilyn ja liikenneturvallisuuden edistämiseksi?
- Kaavojen, katu- ja tiesuunnitelmien auditointi
- Kunnan kommenttipuheenvuoro

Puhujina Jani Karjalainen Sitowisesta ja Oulun seudun käpy-työryhmän jäsen



Koulutuksesta saatu palaute

- Palautetta koulutuksista saatiin sekä suullisesti, että palautekyselyn avulla.
- Kysely oli auki koulutusten jälkeen 15.11-31.12.2020. Palaute kyselystä tiedotettiin samoja henkilöitä, joille alkuperäinen viesti infokahveista lähetettiin. Yhteensä palautetta tuli 12 henkilöltä..
- Koulutuksiin oltiin tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä. Kaikista tyytyväisimpiä oltiin kokonaisuuksiin ”Muuttuvat lait ja ohjeet”, ”Liikenneympäristön suunnittelu” ja ”Vaikutusten arviointi”. Muitakin kokonaisuuksia pidettiin mielenkiintoisina vaikka ne olivat tutumpaa asiaa tai eivät liittyneet omaan tehtäväkuvaan.
- Kukaan palautteen antajasta ei katsonut kaikkia infokahveja ”suorana”. Tallenteita pidettiin hyvinä, jotta voi katsoa silloin kun itselle sopii. Se myös koettiin hyvänä, että tallenne pystyy katsomaan osissa esim. palavereiden välissä.
- Infokahveja pidettiin sopivan pituisina (pituus oli 1-1,5 h) ja sopivan ytimekkäinä.
- TeamsLive –sovellus oli helppokäyttöinen. Kysymysten esittämistapana Q&A –kysymyslaatikkoa pidettiin riittävänä mutta osan palautteen antajien mielestä olisi ollut mukava pystyä kysymään kysymykset suullisesti.
- Palautteen antajat toivoivat jatkossa saman tyyppisiä infokahveja. Aiheita voisivat olla uudet ohjeistukset, valmistumisvaiheessa/juuri valmistuneet selvitykset, ajankohtaiskatsaus, Digiroadin päivittämisen ohjeistus, turvallisuusasiakirjojen laadinta, Traficommin hankehakuihin tehtyjen hankkeiden esittelyjä, paikkatiedon hyödyntäminen liikennesuunnittelussa sekä liikenteen mallintaminen ja työmailla turvalliset jalankulun sekä pyöräilyn liikennejärjestelyt.



Yhteenvedo hankkeesta

- Turvallisuus sekä kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämisen näkökulmaa tulee huomioida paremmin kaavoissa sekä tie- ja katusuunnitelmissa.
- Auditoinnit edistävät ao. asioiden huomiointia. Auditoinnit ovatkin hyödyllisiä.
- Auditoinnit pitäisi tapahtua aikaisessa vaiheessa, jopa ennen nähtävillä oloja ns. osana suunnitteluprosessia.
- Auditointi pitää sisällyttää nykyisiin prosesseihin.
 - Tarjouspyyntöihin sekä sopimuksissa huomioida (auditointi vaaditaan suoritettavaksi)
 - Muistilistoissa sekä asialistapohjissa huomioida (auditointi tulee suoritettua)
 - Liikenneturvallisuustoimijatyön hyödyntäminen auditoinneissa (auditoinnin suorittaminen)
 - Auditointi voidaan toteuttaa myös omana työnä (auditoijan muistilistan hyödyntäminen)
- Hankkeen aikana pidetyt ”KÄPYLI – infokahveja” pidettiin hyödyllisinä. Saman tyyppisille infokahveille olisi jatkossakin tarvetta.

KUTSU/ASIALISTA

1. KOKOUKSEN AVAUS
2. EDELLISEN KOKOUKSEN MUISTIO
4. SUUNNITTELUTILANNE JA MIELIPITEET
 - viimeisin suunnitelma
 - auditoinnin tulokset
6. AIKATAULU
7. JATKOTOIMENPITEET
8. MUUT ASIAT
9. SEURAAVA KOKOUS
10. KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

